

HVA MR GJØRES

NR. 3 1982

- ✓ STUDENTBEVEGELSEN
- ✓ VED VEISKILLE.
- ✓ GUDMUND HERNES.
- ✓ HUBLEIESTREIKEN.
- ✓ POWEN.
- ✓ IRLAND.
- ✓ SOMMERHEIR.
- ✓ NORØX ROCK.

Studentbevegelsen ved et veiskille

- Om**
- spontan aksjonsvilje på grunnplanet
 - SosFront-ledelsen som går i Grønt Gras og DKSF's fotspor
 - hendingene på NSUs landsting
 - Radikal Fellesfront i Bergen

Vi har vært gjennom et vårsemester med store bevegelser i det studentpolitiske miljøet. I kontrast til den spontane aksjonsviljen på grunnplanet i forbindelse med husleiestreiken og innstrammingene på budsjette- ne til de høyere lærestedene, står den klare høyredreining blant viktige deler av det studentpolitiske toppplanet.

Sabotasje av husleiestreiken

Det var vel ikke mange av de 10 000 deltakerne i husleiestreiken som brydde seg om det årvisse ekkoet fra Grønt gras pampene i Oslo: «Vent litt, ikke aksjoner ennå, husleiestreik er skadelig». Men mer forvirring og skade skapte det nok at ledende SosFrontere gjennom De Utdanningssekunders Kontaktutvalg (DUK), fulgte samme politikk som Grønt Gras. DUK skulle være en slags koordinator for husleiestreiken, nå må de bære ansvaret for at kampen endte med nederlag. Slik oppsummerer StudVest 5/6-82 fra Bergen, NSU/DUK ledelses rolle:

«Første framlegget om nedlegging kom 8 dager etter at aksjonane tok til. Dette syntet at leiinga såg på aksjonen som ei rein markering – og ikkje eit pressmiddel. Då aksjonane vart lagt ned «ovanfrå» ein måned seinare var det berre ein konsekvens av dette synet.»

I skjørtene til Grønt Gras

Vi kan ta nok et eksempel på at SosFront ledelsen mer og mer glir over til gamle Grønt Gras standpunkter. Samskipnadspolitikken. På spørsmål om SosFronten kan tenkes å ville si opp ansatte i samskipnaden svarer Jon Johnsen i Universitas 5/82:

«Vi vil naturligvis nødig gå til et slikt skritt som oppsigelse. Men jeg kan ikke utelukke det fullstendig, dersom staten løper fra sitt ansvar.»

Studiefinansiering

Men SosFronten nøyer seg ikke med å følge etter i opptrakk spor. Nytenkning skal det være. Derfor har ledende Sosfrontere lagt fram, og organisasjonen i Oslo stillt

seg bak, et forslag til studiefinansiering som vil åpne for de største tilbakeslaga for studentøkonomien noensinne, dersom studentmassene godtar det. Forslaget går ut på at studentene frivillig skal si fra seg alle stipender. Ideen er at disse penga skal brukes til å subsidiere en rimeligere tilbakebetalingsordning. Haken er bare den at vi veit staten kommer til å snyte oss for disse subsidiene så snart den har fått fatt i stipendpenga våre.

SosFront har plutselig glemt 10 års erfaringer med A og B regjeringer.

Nytenkning

Og så, midt i disse nedskjæringstider, kjører ledere i Studentforum (organ for NSU) nr. 3/82 ut at «protestene mot nedskjæring kan stort sett bli et forsvar av eksisterende maktstrukturer på universitetet.»

Og i et intervju i samme avis spørres det:

«Er nedskjæring bare et onde, eller kan det sees som et ledd i en sulteforing for å få til en ny gjennomtenkt fordeling av de midlene man har?»

Tankegangen bak dette er at hovedproblemet for studentpolitikken er mangelen på informasjon og gode forslag. Makthaverne veit bare ikke hvor ille vi har det, og mangler fornuftige løsninger. Med dette standpunktet er det prinsipielle skillet mellom SosFront og DKSF viska ut. Forskjellen er bare av taktskikk art.

Aksjonslinja ubrukkelig?

Grønt Gras toppen er naturlig nok av de ivrigste etter p få studentene til å styre sin aktivitet inn i ordnede former. Dette sier bl.a. studenttingleder Stein B. Hansen i Oslo til Universitas nr. 5/82:

«Brukerstyringa må utvikles vidare, fra å være innfallsport for studentinnflytelse via studenttinget, til å bli et allment prinsipp for arbeidet på alle plan i velferdsarbeidet.»

Og i samme avis forsøker Finn Simonsen (GG) å ta på seg æra for «Langslets femtilapp»:

«Midt i dette (innstrammingspolitikken) greier

vi ved forhandlinger å få gjennomslag for en tilleggsbevilgning på fem millioner kroner».

Dette er like drøyt som da Bjarne Eikefjord (AUF) i Universitas i fjor hevdet at han hadde forhindret renter i studietida.

Streik til personlig bruk

For byråkratene i SosFront og Grønt Gras er husleiestreik bare noe politikere skrur av og på etter eget for-godtbefinnende:

«Det som ... er opplagt er at husleieboikott i seg selv ikke kvalifiserer til bruk uansett.» «(vi må) få en klarere formening om i hvilke situasjoner og hvordan husleieboikott kan fungere slik vi ønsker, aktiviserende og politiserende.»

Dette skriver Jens Bjørnå-

vold i Studentforum 3/82. Problemet er bare at målet med streiken var å stå i mot en ytterligere forverring av studentøkonomien, ikke å «aktivisere og politisere».

Landstinget til NSU

På NSUs landsting ble høyrepolitikken til SosFront kraftig angrepet. Opposisjonen besto av folk fra NKS, Radikal Fellesfront (RFF) fra Bergen og andre uavhengige. I enkelte tilfelle gikk også opposisjonen langt inn i SosFronts egne rekker. Det ble fatta mange bra vedtak, bl.a. ble ledelsen av husleiestreiken skarpt kritisert, Studiefinansieringsforslaget fra DUK ble behandla, og nekta sendt ut som debattgrunnlag. Landstinget ble også et nederlag for SosFront-ledelsen ved at den mista det reine flertallet i

NSUs arbeidsutvalg.

Ingen problemer for SosFront?

I et debattinnlegg i Klassekampen tirsdag 6.4. forsøker SosFronts Olav Eikeland å dekke over nederlaget:

«At Bergensopposisjonen i NSU er styrka ser vi i SosFronten som gledelig, all den stund det hersker stor enighet mellom SosFront og RFF om at nettopp fag og profesjonskritikken må være det strategiske hovedperspektivet for studentkampen». Et sitat fra Odd Huse ; RFF i StudVest 5/6-82 stiller imidlertid Eike-lands påstand i et noe merkelig lys: «SosFronten i Oslo definerer studentmassen som en gruppe med motstridende interesser. Vi me-

ner at studentmassen i stor grad har felles interesser og at studenter til en viss grad vil kjempe for disse interessene. Det er dette vi kaller interessekamp, og det er å drive interessekamp som etter vårt syn må være hovedhensikten med NSU».

Vårt inntrykk av RFF'er videre at den stort sett består av folk med bakkekontakt og øye for de problemene studenter flest virkelig strir med. Derfor vil vi tillate oss å tvile på at RFF vil dilte etter Eikeland i den såkalte profesjonskritikken. Denne begynner etterhvert å bli ganske godt kjent som et av borgerskapets fremste ideologiske våpen i kampen mot grupper innen helse/sosial og utdanningssektoren som nekter å godta de statlige budsjett-nedskjæringene.

Fra aksjonsdagen 25. mars

Foto: Ola Sæther

LNL

Lærerskolene har en rekke organer som er bestemt av styresmaktene. Det er fagutvalg, studentråd, skoleråd og høgskoleråd. Ved sida av disse styringsorganene, arbeider LNL.

LNL er interesseorganisasjonen for lærerstudentene i landet. Organiseringsprosenten er på ca. 20%. Av de 20% er det relativt få som er aktive.

Landsstyret (LS) er sammensatt av folk fra hele landet. LSs AU er i Oslo. Leder og nestleder er heltidsansatte. LS er dominert av «Alternativ»-fraksjonen.

Hva ble gjort i fjor?

Det har i denne perioden blitt arbeida relativt bra med studentsosiale saker, spesielt i forbindelse med statsbudsjettaksjonen. Det har blitt arrangert en rekke konferanser og seminarer.

Bortsett fra dette, får en inntrykk av at mye tid er gått med til å forhandle med departementet, og overlatt til lokkallaga å ta initiativet til å jobbe med forskjellige saker.

Landsmøte (LM)

LM i LNL var den 29., 30.

Sagene lærerhøgskole til kamp

LNL på Sagene har i år vært i frammarsj. I fjor var det relativt få medlemmer og aktiviteten var lik 0. I år har dette bedra seg betraktelig. Men grunnplansaktivitetene kan stadig bli bedre.

Sagene har tradisjonelt sett vært banebrytende i pedagogisk utviklingsarbeid. De siste åra har vi hatt et FOU-arbeid. Viktige sider ved dette er bestått/ikke bestått, fagintegrering, prosessevaluering og gruppeeksamen. Dette er ting lærere og studenter har gode erfaringer med. I vår fikk vi et brev fra departementet hvor det sto at alle søknader om bestått/ikke bestått ville bli avslått. Fram med karakterer igjen. Den første spontane reaksjonen var studieboikott og demonstrasjon utenfor Stortinget. Dersom departementet får viljen sin gjennom, vil hele FOU-arbeidet falle sammen. Regjeringa legger ei klam hand over skolen nå – grunnskolen, Forsøksrådet, lærerskolene – alle skal ta reformpause!!

Dette er ei sak som er viktig for flere enn oss på Sagene. Til alle som går på ped.

og 31. mars. Det var etter mi oppfatning et dårlig møte. Det var satt av svært kort tid til diskusjoner om hvilke retningslinjer LNL skal arbeide etter i den kommende LM-perioden. Et eks. var St.mld. 45. Til den var det avsatt 30 min., av dette ble det holdt ei innledning på 20 min.

Hva skal gjøres?

Iflg. sakspapirene til LS og «Alternativet» skal fagkritikk oppprioriteres i forhold til studentsosiale saker. Bortsett fra det er det ingen klar prioritering over hva det nye LS skal arbeide med. Men iflg. handlingsprogrammet skal det avholdes 7 konferanser og seminarer, bl.a. en studiefinansieringskonferanse. Dessuten er LNL interessert i å få i gang flere medlemskoler, dette skal ut til diskusjon i lokallaga. I og med de lite konkrete planene for det nye LS, får vi bare håpe på at de tar seg av studentenes interesser tilfredsstillende. Vi i lokallaga får ta initiativet til å arbeide med det vi synes er viktig uavhengig av LS.

Den største husleieaksjonen som noensinne har vært gjennomført er avslutta. Det eneste som blei oppnådd, var Langslets fem millioner. På tross av den enorme oppslutninga så blei det med andre ord ikke en ubetinga seier. Hva er grunnen til det?

Det var de utdannings-søkendes kontaktkomite som gikk ut med oppfordringa om boikott. DUK består av alle landets elev/studentinteresseorganisasjoner og det var de som skulle ha det sentrale koordineringsansvaret. Det blei overlatt til Norsk Studentunion (NSU). Nå viste det seg dessverre at NSU valgte å prioritere andre oppgaver (bl.a. forberedelse av en DUK-konferanse og landstinget) framfor de aksjonene som NSU hadde oppordra medlemmene sine til (alle universitetsstudenter er med i NSU). Følgende viktige oppgaver blei mer eller mindre ikke gjort:

– Oppfølginga av svake læresteder glimra med sitt fravær. Dette gjelder først og fremst mindre steder hvor presset fra skole og lokalbefolkning er mye strammere enn f.eks. i Oslo og Bergen.

– Manglende pressedekning.

– Organiseringa av koordineringsmøtene var prega av at DUK/NSU ikke forsøkte å drive aksjonene framover. Det en ville var å få lagt dette ned raskest mulig.

Når dette var den politiske linja fra sentralt hold er det ikke vanskelig å forestille seg hvordan denne aksjonen utvikla seg: De svake stedene begynte raskt å falle fra.

Deling av lærestedene?

Ved framtidige aksjoner er det tydelig at det må bli foretatt ei deling av universitetsplasser og DH- eller lærerskoleplasser. På den måten unngår vi at det blir krise for en hel husleieaksjon om et par småsteder faller fra.

Videre vil det bety at vi i

Arild Thomassen, formann i leieboerutvalget og ledende i aksjonskomiteen på Sogn studentby. Han oppsummerer her husleiestreiken.

Foto: Ola Sæther

større grad enn denne gangen tar hensyn til de lokale særtrekka. Da kan f.eks. universitetsplassene «tas ut» i full husleieaksjon mens de «svakere» stedene kommer etter med begrensa aksjoner osv. Da ville en også værre sikra ei skikkelig opptrapping av aksjonene.

Planlegging

Neste gang må det også sikres en del mer planlegging enn det som var tilfellet nå i vinter. Vi må få oppretta et slags permanent aksjonsutvalg på landsbasis. Dette har også blitt oppsummert på et av de møtene som blei arrangert av aksjonskomiteen i Bergen. Ingen må innbille seg at det å administrere

en aksjon med titusen folk i husleieboikott er noe som «går av seg sjøl». Det var det som var DUK/NSUs store mistak ved aksjonen nå.

Husleieboikott som økonomisk sanksjonsmiddel?

Det verste ved DUK/NSUs tenkning i samband med

samt Tromsø og Bergen skal det ikke lang tid til før dette blir tilfellet. Det blir litt annerledes for Oslos vedkommende. Hvis en etter debatt om det på forhand blir enige om at boikotten skal være det, så kan en legge aksjonen opp som økonomiske sanksjoner mot den forverra studentvelferden.

Når det gjelder dette er det viktig å ha klart for seg at dette ikke kan sammenliknes med en streik. Det er ikke på den måten en boikott vil fungere, sjøl om det hadde vært likhetspunkter.

Dette er en diskusjon som bør tas opp av alle de stedene hvor det er studenthybler enten gjennom aksjonskomiteene eller gjennom leieboerutvalga. På den måten kan vi stå sterkere ved neste aksjon.

Forverringene fortsetter – aksjoner trengs!

De økonomiske forverringene som studentøkonomien utsettes for, har ikke vist noen oppadgående tendens. Tvertimot ser det ut til at det hele vil fortsette. Det sier jo også innholdet i debatten i Stortinget om studentvelferd når den var oppe den 25.3 i samband med «velferdsmeldinga». Det viktigste ved hele debatten var innføring av urnevalg ved valg til diverse supperåd i universitets- og samskipnadsbyråkratiet. Nedgangen i kjøpekrafta eller de stadig rære hybelpriene interesserer ikke i det hele tatt. Det er mye «viktigere» å ha den statlige kontrollen med hva studentene gjør innafor samskipnaden og universitetsbyråkratiet.

Det er derfor på sin plass allerede nå å forberede seg til statsbudsjettet og motstanden mot det. Det kommer ikke til å inneholde mye godt!

Hvor skal det bli av middelmådighetene? —Om arkivskapets og brevordnerens ridderstand

Aksjoner er bare et uttrykk for PFs markeringsbehov, mener studenttingslederen i Oslo. Han er aktiv populist naturligvis. Han må vel forstå det sann. Så kommer hans egen heroiske kamp i korridorene, mot alle de ekle korridorbyråkratene, i et bedre lys.

Det ville selvsagt vært en fordel om slike medlemmer av arkivskapets og brevordnerens ridderstand hadde hatt visse positive resultater å vise til. Som for eksempel en positiv utvikling i statens økonomiske ytelser overfor samskipnadene. Men et sånt ønske er vel bare et uttrykk for småborgerlig utålmodighet. Riktignok har samskipnadenes økonomi bare blitt verre og verre de siste ti åra, men et gjennombrudd i forhandlingene er nok like om hjørnet nå.

Hvis da ikke disse jævla markeringskåte studentene nok en gang ødelegger alt og skremmer opp «fuglen».

I en årrekke har staten pressa studentvelferden som en sitron, samtidig ser vi at den kan gi bort 800 millioner kroner til Hambros bank uten å blunke. Hva slags mørke makter er det som raser omkring oppe i hodene til tinglederen og hans like, og får dem til å tro at de vinner denne motstanderen om lillefingeren, at det eneste som trengs er litt pågående korridordiplomati?

Aksjoner kan presse våre motstandere litt på defensiven, akkurat som politiske avsløringer kan gjøre det. For politikeren vil jo nødige miste oppslutninga i opinionen, og dermed kanskje skrivebordet sitt og den fine svingstolen.

I siste instans er disse konsesjonene imidlertid forsøk på å bestikke folk til ikke å gjøre revolusjon. Derfor kan parlamenteringer i beste fall bare høste de fruktene som aksjonene har dyrka fram. Parlamenteringer i avsondret ro er verdiløse.

Men problemet med tinglederen vår og kampfellene hans, er ikke at de er verdiløse, men at de er reaksjonære. De saboterer husleiestreiken, og er de ivrigste til å forklares oss at vi må godta nedskjæringer.

Kapitalismen ville ikke ha bestått lange tida om den hadde mista sine representanter innafor arbeiderbevegelsen og de folkelige politiske bevegelsene. Det er skapt et helt sett med institusjoner for å korrumpere folkelige politikere. Det er satt av posisjoner i styrer og råd, det bevilges penger til partier, og det opprettes jobber som utrede-re — som så fylles opp med folk som ikke duger til noe annet. I halen på disse har du hele kobbelen med «aspiranter», som bare drives til innsats i håp om en gang å få spise kirsebær med de store.

I kjølvannet etter avsløringene av Willocks små ekstrainntekter i våres, skreiv DKSFs avis Minerva at det heller burde bli mer av sånne «premieringer» så man kunne unngå at politikerstanden blei oversvømt av middelmådigheter. Problemet er jo bare, hvor skal middelmådighetene gjøre av seg da? Hva med tinglederen vår, for eksempel?

Er vi alle sosialdemokrater?

- I sitt forsøk på å surf-ride høyrebølgen er SV i dag i ferd med å drukne i den.
- Gudmund Hernes er i ferd med å bli den ledende SV-ideolog ved de høyere læresteder.
- SV og Sos.Front glir i synet på staten – i pakt med en oppvurdering av mellomlagas (dvs. sin egen) historiske misjon.
- Omfordelinger er blitt tidens løsen – basert mer på kristen etikk enn på marxistiske analyser.

AV THORGEIR HERNES

Dette er tendenser innen den såkalte nyorienteringa i SV-ledelsen. Hellige kuer slaktes, SV og Sos.Front er i si- get. Noe skjer, men hva? Det følgende er noen forte be- traktninger over enkelte sider ved den dreininga som er i gang.

Carl I. Hagen-idealet

Det mest iøynefallende er kanskje sammenfallet mellom Fremskrittspartiets gamle og SVs nye kjepphester. Høyt offentlig forbruk, byråkratiets skyggesider og Nordsjø- lønninger er blitt de nye populære hoggestabber. Med andre ord: I etterkrigstidas alvorligste økonomiske krise retter partiet oppmerksomheten mot tradisjonelle bor- gerlige kriseløsningstiltak.

Bak de mange nye utspill den siste tida ligger «behovet for nytenkning». Parolen i SV har i lang tid tilsynelatende vært at bare noe er nytt, så er det nok noe i det. Det er iall- fall ikke dogmatisk. Hans Tangerud, selv landsstyremed- lem i SV, oppsummerer denne jakten på en ny vri som føl- ger: «Hovedpropellen er mediakåthet».

Grunnlaget for en slik oppsummering ligger i den totale mangel på teoretiske analyser som ledsager slakten av de hellige kuer. Samtidig med en åpenbar høyredreining og det Tangerud kaller «de tre forvirringene - den skiftende politikkens forvirring, den brede, grunne politikkens for- virring og forvirringen i forhold til DNA», så er det ikke offentliggjort noe forsøk på en helhetlig analyse av strate- gi eller f.eks. statssyn. Man aner konturene av et SV med klare eksistensielle problemer; utviklingen avspeiler frustrasjon og teoriløshet. Symptomatiske trekk er en sta- dig mer klisjeaktig kommunisthets i Ny Tid (om mulig mer moralsk lettvtint enn de franske nyfilosofer for noen år siden), parolen om den tredje veg som ennå ingen har forsøkt å definere, og det faktum at det gis mer spaltep- lass til SV-generasjonens forhold til egen samvittighet (Sundby-debatten) enn det samlet er gitt Afghanistan-in- vasjonen.

Det er spesielt den Oslo-dominerte og Blindern-utdan- nede partiledelsen som står for ny-orienteringa. Stort sett over hodet på resten av organisasjonen. Naturlig nok sår derfor slike tanker bedre rot i universitets-SV enn i par-

tiets øvrige grasrot. Den dynamiske universitets-SV'er er i dag i ferd med å si farvel til proletariatet, hallo til seg selv, og toger så inn i statsapparatet utstyrt med en ideo- logi som passer den framtidige jobben. Jobb, fag og poli- tikk utgjør et harmonisk hele. Et nøkkelbegrep i den sam- menheng er «omfordelinger».

Robin Hood-sosialismen

Det såkalte «fordelingsproblematikk» blir mer og mer sentral i SV- og Sos.Front-kretser. Mer energi skal brukes i kampen for å fordele samfunnets goder, noe som i prak- sis innebærer å administrere nedskjæringene mer rett- ferdig. Å slåss mot dem er et uttrykk for tilstivnet tenk- ning. Et aktuelt eksempel fra vår egen politiske ande- dam: «... krav i form av ønskeliste går hånd i hånd med forsvar av det bestående. På samme måte som protestene mot nedskjæringene *stort sett* kan bli et forsvar for eksisterende maktstrukturer på universi- tetet» (fra leder i siste Studentforum).

Samtidig er det selvsagt vesentlig å gjennompro- blematisere problemene, ifølge SVs studentpolitiske avleggere. Mye flid legges i dette. Ledestjerna for all politisk virksomhet må ifølge NSUs O. Eikeland være: «tvil på alt!» Dette kalles også å «klare å ha to tanker i hue samtidig».

Det interne forholdet mellom SV'ernes to hjerne- halvdelar er i denne forbindelse mindre interessant enn den politiske impotens som blir resultatet. Uni- versitets-SV får stadig større problemer med å ta standpunkt til noe som helst, jfr. Tyssedalsaka, di- verse utdanningspolitiske stortingsmeldinger, hel- senedskjæring, samskipnad og Afghanistan.

Dette skjer bl.a. fordi det anses som viktigere å glatte ut svake grupper og samfunnsproblemer via statlige omfordelinger enn å fokusere på de forhold som *produserer* problemene. Poenget er at dette er en måte å *møte* en høyrebølge og en økonomisk krise på, samtidig som det kan ses som et produkt av den samme krisa.

Denne dreininga må igjen forstås på bakgrunn av den spesielle statsteorien som vinner terreng i SV-kretser.

Som Stalin og Gudmund Hernes

Dette statssynet er gammelt som borgerskapet, men har fått en renessanse gjennom DNAs og SVs nye fel- lesnevner, Gudmund Hernes. Det karakteriseres ved at enhver marxistisk, økonomisk og materielt fun- dert analyse er forlatt, til fordel for harmonimodel- ler formulert i sosiologiske og statsvitenskapelige termer. Klassekonflikter viker til fordel for et uover- siktlig landskap av likeverdige interessekonflikter. Man antar så en felles interesse (det store VI) på tvers av særinteressene og alles kamp mot alle. ...ut- viklingen kan styres til et felles beste, også gjennom ap- pellen til den enkeltes interesse og initiativ» (Rune Slag- stad). Eller for å sitere den sentrale problemstilling for G. Hernes: «Hvordan kan vi etablere ordninger som gir fel- lesskaplige løsninger når den enkelte gjør det som er for- nuftig for seg?»

Dette gjøres til det strategiske hovedproblem for sosi- alister. Fordelings-, styrings- og motivasjonssystemer blir de selvfølgelige politiske metoder.

Teoretisk sett er SV med omland i ferd med å gjøre det samme som Stalin gjorde i 1936: Innføre det klasseløse samfunn fra skrivebordet.

Å styre samfunnet blir som å regulere trafikken i det nye SV-perspektivet. Og ikke nok med det: Staten blir det vesentlige redskap for endring av samfunnet. Sosialismen skal utvikles *gjennom* og ikke *i kamp mot* den borgerlige stat.

Mellomlaga (og særlig Student-Sv'eren) har dermed plutselig fått en sentral historisk misjon. Den velmenen- de, rettferdige og raffinerte *planlegger* (fordeler) er framtidens løsning. Man kan og skal administrere seg langsomt inn i det rettferdige samfunn.

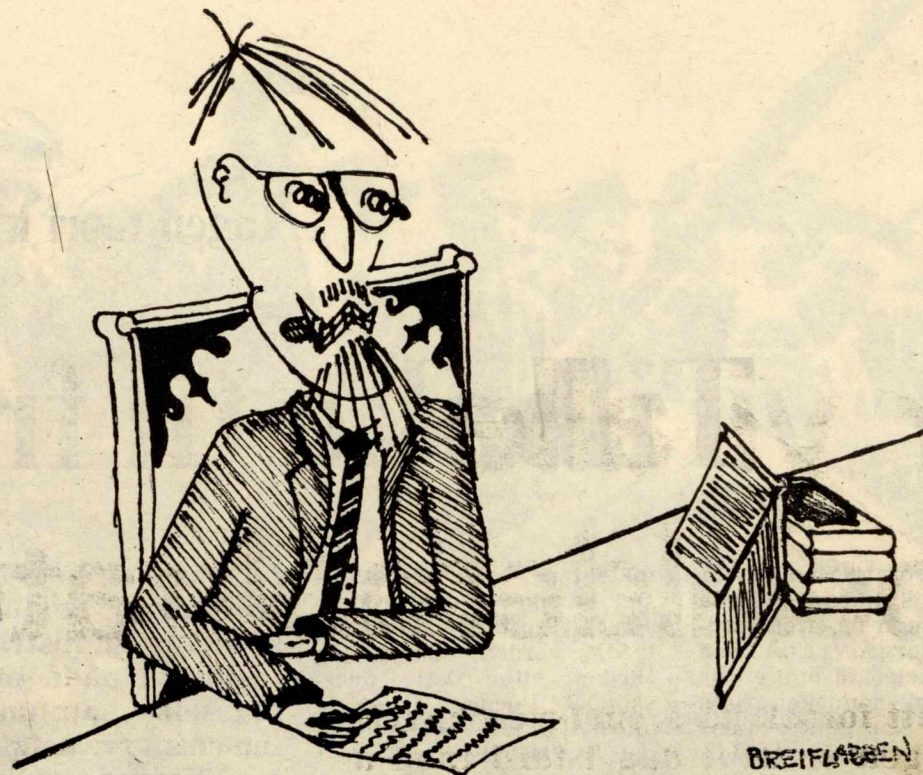
Det hele må dermed selvsagt funderes på allmenne rettferdighetsprinsipper og den rette moralske innstilling hos de som styrer. Utgangspunktet for å drive politikk skiller seg ikke vesentlig fra Kristelig Folkepartis. For- skjellen består i at de saktmodige skal lønnes bedre *her og nå* og ikke i himmelen.

Einar Førde formulerte en gang uttrykket «Vi er alle sosialdemokrater». Det ser dessverre ut som om enklete grupper bruker hele sin politisk eenergi på å gi ham rett i dette utsagnet.

Kvar kjem

Gudmund Hernes'

tankar i frå?

BREIFLÅSEN

Fell dei ned frå himmelen? Nei. Dei kjem frå Amerika. Den norske kapitalismens fremste sosialingeniør har fått si utdanning og sitt tankegods frå amerikanske universitet og samfunnsforskning. Det finst revolusjonære forskarar i USA, men desse har ikkje inspirert Hernes i overveldande grad. Det har derimot ulike typar teoriar og forskarar som trass i tildels hyppige referansar til Marx har ein grunnleggande felles eigenskap: eit gjennomført borgarleg klasseperspektiv.

Det typiske ved Hernes er at han vil vere både økonom, sosiolog og politiskar. For ein som har tatt mål av seg til å bli ein framstående sosialingeniør i 80-åra er dette ein nødvendighet. Dette fordi kapitalismens problemar er blitt så omfattande at enkeltstående økonomiske eller politiske tiltak er utilstrekkelige. Etterkvart er dette begynt å bli forstått blant leiande borgarlege forskarar og politikarar i Norge. Men i USA finst det folk som har innsett dette i lenger tid og lansert forskjellige forslag til heilskapelege «løysingar» på 80-års permanente økonomiske og politiske krise. Og Gudmund Hernes er på høgde med situasjonen: dei amerikanske grunntankane blir anretta på norsk og sosialdemokratisk vis. Men retten blir ikkje meir velsmakande for det.

Vi har tidlegare i Hva Må Gjøres (5/81) kritisert bl.a. Hernes artikkel «Svarteper-økonomi» i Samtiden 4/81. Denne korte artikkelen er viktig fordi den tar politiske standpunkt til

står ifølge Hernes i ein situasjon der vinning for nokon må gå på bekostning av tilsvarande tap for andre. «Formålet med spillet er nettopp å ta stikk for egen del og spille Svarteper over på andre.»

Hernes gir ei rekke døme på ulike variantar av slike spel. Felles for dei alle er bekymring over ukontrollert vekst i løner og offentlige tenester. Derimot er ikkje bekymringa over lønnskrav som kan skade andre eller kan undergrave solidariteten mellom lønnsstakergruppene, gi større innvirkning over investeringsbeslutningene — altså mer bedriftsdemokrati.

Hernes botemiddel mot situasjonen er å finne fram til «bedre motivasjonssystemer»: «Hvordan kan vi etablere ordninger som gir fellesskaplige løysingar når den enkelte gjør det som er fornuftig for seg?» Forutsetninga for dette er sjølsagt ein ekstrem harmonimodell av samfunnet; «Vi» er alle i samme båt: kapitalistar, studentar, kvinner, arbeidrarar og sosiologiprofessorar. Dersom vi alle saman jenkar oss i forhold til «fellesinteressane» vil vi alle kome betre ut. Dette er klassisk klassesarbeidsideologi. Hernes innrømmer sjøl: «Skal vi i 80-årene unngå

Hernes sine skriveriar spørre seg sjølv: kvifor er Svarteperøkonomien eit hovedproblem framfor 80-åra? «Ublue» lønnskrav og vekst i offentlig forbruk var jo enda større i byrjinga av 70-åra enn i byrjinga av 80-åra. Hernes unnlet her å innrømme sitt eigentlege ærend: problemet med veksten i den offentlige sektor, i løner og alle mekanismer som bidrar til dette er ikkje at dette er uttrykk for utbredt egoisme i det norske folk. Problemet er at i ein slik situasjon med permanent økonomisk krise slik dei fleste prognoser for 80-åra tyder på — blir det ei heilt overordna målsetting å få bukt med alle krefter som bidrar til å oppretthalde eit høgt offentlig

vil få det betre dersom dei følger «fellesinteressene» er Thurow ein ærleg og open talsmann for borgarskapets klasseinteresser:

«Ved slutten av 1970-åra verkar vår politiske økonomi lamma... Vi er lamma fordi vi manglar enighet om kven sine inntekter som bør gå ned eller også forståinga av at dette er kjerna i problemet.»

I følge teorien om «nullsamfunnet» er det nemleg umulig at alle får det betre. I beste fall vil alle få like mykje. I praksis blir resultatet større eller mindre ulikskap. Som den Arbeidarpartiideologen Hernes er, forstår han at Thurows logiske konklusjon blir for hard kost å servere for nordmenn. Heile Hernes argumentasjon baserer seg på at økonomien

er intensivert utbytting av arbeidarklassen og den tredje verda. Derfor vil det alltid vere i arbeidarklassens interesse — ikkje minst i krisetider — å kjempe mot lønnsnedslag og for velferds-goder.

I motsetning til Hernes sin opportunistisme stiller Thurow problemet akkurat slik det bli opplevd av borgarskapet i den vestlege verda framfor 80-åra: den djupe økonomiske krise er permanent. Dette nemner ikkje Hernes med eit ord. For dersom han hadde gjort det, måtte han også ope trekke same konklusjon som Thurow: Det trengs ei gjennomgripande omstrukturering og omfordeling i det politiske og økonomiske systemet til fordel for kapitalen.

Det er dette som er den ideologiske kjerna i propagandaen om «nullsamfunnet». I dag sit borgarlege ideologar i alle dei vestlege landa og forsøker å pønske ut løysingar på 80-års store problem: Korleis i helvete skal vi gå fram for å gjere denne nødvendige omfordelinga politisk legitim? Korleis skal vi få folk til å slutte å sjå på gratis helsevesen som ein rettighet? Korleis skal lønnsnedslag kunne bli oppfatta som ei solidarisk handling? Korleis skal vi få folk til å flytte — med Thurows ord — «from sunset to sunrise industries Korleis skal vi unngå at arbeidsløysa blir et «politisk» problem?

Thurow har svar på dette som vi bør merke oss. Han er ingen lavpanna tilhengar av Reaganomics. Han går inn for å opprette eit omfattande føderalt støtta arbeidsprogram for å gi ein del folk jobb. Han går også inn for å «minske ulikskapen» f.eks. gjennom skattereformer.

fungerer som eit nullsumspel, men konklusjonen hans blir at alle kan få det betre dersom vi blir a) mindre egoistiske, b) får «betre motivasjonssystemer.» Denne logiske inkonsistensen er politisk betinga.

Problemet for arbeidarklassen er at utbyttinga blir intensivert. Denne «teorien» er djupt uvitenskapleg fordi den underslår at kapitalismens kjerne er permanent kapitalakkumulasjon gjennom intensivert utbytting av arbeidarklassen. Derfor vil borgarskapet alltid vinne på bekostning av arbeidarklassen i det kapitalistiske spelet. Kvifor skulle arbeidarklassen følge Hernes og Thurows spelreglar når dei allereide i utgangspunktet er dømt til utbytting og forfordeling? Kapitalismen er ikkje noko nullspel. Både taparar og vinnarar er bestemt på førehand. Dess utan må kapitalismen alltid ekspandere. Men føresetnaden for dette

fentlige på ulike måtar må tre inn aktivt for å «kompensere» for dei uheldige effektane av ei slik omfordeling til fordel for kapitalen. Den svake veksten vil uansett vedvare i lang tid, i følge Thurow: «Dersom vi vil at investeringane skal vekse frå 10% av BNP til Japans nivå på 20%, kven er da villig til å gi opp 10% av BNP?» Utgiftene til statlig fattigstøtte utgjør berre 1,2% av BNP. Kven skal betale for dei resterande 8,8%? Thurow er sjøl for fattigstøtte for elles ville ikkje kuren hans bli akseptert.

Thurow skriv om den amerikanske økonomien. I kva grad hans konkrete forslag vil kunne få gjennomslag i det norske borgarskapet, er i denne samanheng underordna. Hovudsaka er at han seier rett ut kva saka gjeld: Ein avgjerande føresetnad for å få kapitalismen på fote igjen er omfattande generell omfordeling til fordel for kapitalen på bekostning av arbeidarklassen og folket. At dette ikkje vil løysa kapitalismens problemar på lenger sikt, er ei anna sak.

Hernes, Arbeidarpartiets og Høgres prat om «samfunnssolidaritet framfor gruppesolidaritet» og «fellesskaplige løysingar» er den norske sosialdemokratiske varianten av ideologien om nullsamfunnet. I USA blir Thurow rekna som ein liberalar. Dette er ikkje noko rart i eit samfunn der mange fattige syns det er rimelig at dei mistar fattigstøtta, og der den fremste kampsaka til «radikale» intellektuelle er legalisering av marihuana. I Norge står det annleis til — førebels. Men vi skal hugse at i vårt naboland England vann Thatcher valet i 1979 på eit program for å rane frå dei fattige og gje til

Kapitalismen er ikkje nullsumspel. Både taparar og vinnarar er bestemt på førehand.

avgjerande klassekampspørsmål i 80-åra. Grunntanken er enkel: økonomien og samfunnslivet fungerer i stadig større omfang og på stadig fleire områder som eit såkalt «nullsumspel». Vi

bitre fordelingskonflikter og overordentlig vanskelig økonomiske styringsproblemer, må vi søke etter nye motivasjonssystemer».

Men så vil ein oppmerksom lesar av

ikkje-produktivt forbruk og lønnsstigning. Vidare er sterke fagforeiningar og alle slags utidige grasrotørslar som berre tenker på sine snevre særinteresser avgjerande hinder for gjennomføringa av nødvendige strukturendringar i den kapitalistiske økonomien. Tankane til Hernes er tenkt før. Den omtalte artikkelen er ein opportunistisk norsk versjon av ei bok som kom ut i USA i 1980: «The Zero-Sum Society» av økonomiprofessoren Lester Thurow. Boka vakte betydeleg oppsikt, og fikk tildels sterkt rosande omtale i så kalla «vide kretsar» i USA og også i Europa. Og Thurow blei spaltist i leiande aviser og tidsskrift, m.a. Newsweek. John Kenneth Galbraith meiner boka er «a must reading». Vi er tildels samd, om enn på noko andre premisser enn Galbraith. I motsetning til Hernes som vil innbille folk at alle

80 åra er øksemen- nenes tiar. La oss slå tilbake

Men hensikta med desse tiltaka er at dei er nødvendige for å få folk til å godta hestekuren: Avskaffing av anti-trustlover og proteksjonisme, ingen subsidier til kriseramma verksemdar, vekk med alle «unødvendige» reguleringar av industrien, akseptere større arbeidsløysa. Grunntanken er at det of-

dei rike. Hernes sine skriverier fungerer som ledd i ein ideologisk offensiv som, på sikt vil kunne gjere det politisk legitimt å bygge ned «velferdsstaten» og gjere lønnsoppgjera til ein diskusjon om kven som skal gå ned mest i løn.

80-åra er øksemenenes ti-år. La oss slå tilbake.

Ingen teori kan redde kapitalismen

Tilbake til frikonkurranse?

Det er profittjakten og borgerskapets økende klassekamp som er på offensiven i dagens Norge. Vi skal i denne artikkelen ta opp en del av det økonomiske grunnlaget for kapitalistiske kriser, og vise ved eksempel fra den amerikanske økonomen Friedman hvordan borgerskapet i dag faktisk ikke har mulighet gjennom nye teorier til å redde kapitalismen som system. Friedman er kun en av mange borgerlige økonomer som popper opp i kjølvannet av den internasjonale krisen og keynesianismens fall. Høyre har ikke programforpliktet seg til å følge alle hans ideer — det er likevel store deler av disse som har styrt Norge siden 1977.

Friedman-teorien kommer likevel til kort. Kapitalen staten forvalter er en nødvendig del av vår tids kapitalistiske system — det er heller ikke denne delen av systemet Høyre og DNA er interessert i å bygge ned eller kan bygge ned. Derimot er Friedmans teorier et velegnet redskap til å bygge ned statens «velferds»-funksjon, godene arbeiderne gjennom kamp har oppnådd. Dette er borgerskapets problem i dag: Hvordan legitimere nedbygging av velferdsgoder samtidig som statsmonopolkapitalismen er uunnngåelig for dette stadiet i kapitalismen —. Her er ideologien til Gudmund Hernes langt mer framskreden enn den plumpe Friedman-ideologien.

Vi skal gjennom en del eksempler bevise disse påstandene og trekke sammenhenger med «Maktutredninga», Høyres nedskjæringer på offentlig sektor og trekke fram en del faktiske økonomiske forhold i dagens verden.

Keynesianismen

Staten kom inn i næringslivet som tredje part; den skulle etterspørre goder i nedgangstider, og gjennom forskjellige kreditt- og finanspolitiske virkemidler hindre inflasjon og press på arbeidsmarkedet i oppgangstider. I dag er det krisen i den internasjonale kapitalismen, bare i OECD-landa er det en arbeidsledighet på 26 millioner.

Det er ikke lenger et spørsmål om å holde inflasjonen nede, men et spørsmål om hvor stor den skal bli. Høyre, som gikk til valg på lavere skatter og redusert inflasjon, var overlykkelige da siste måneds prisindeks «bare» viste en øking på 1,6% — dette kunne bety at inflasjonen i 1982 kunne holdes under 12%. Presthus svetter seg gjennom det ene intervjuet etter det andre og forsikrer at skattelette på 7 milliarder nok vil være vanskelig å oppfylle. Svikt i olje-

inntektene, sier Presthus. Det er likevel overproduksjonen i Vesten — mens den tredje verden utsultes og skriker etter dette overskuddet. Poenget er at de aldri vil få tak i det så lenge det kapitalistiske systemet består. Å «gi» tankskip som går i opplag til land i tredje verden, ville være det samme som å oppgi kapitalismen. Det produseres ikke for behov; det produseres for profitt. Der hvor profitten er størst, der er kapitalisten nødt til å investere. Om ikke en kapitalist gjør det, vil en annen gjøre det, og førstnevnte derimot bukke under i konkurransen — derfor den enorme investeringen i oljesektoren. Kapitalen er aldri bundet i en industrigrein; den flyttes dit hvor det er profitt å hente. Dette må føre til overproduksjon — dette er kapitalisme.

Fiedman

Freidman er bekymra for to forhold; ved overbevisning å få folk til å skjenke at dagens krise ikke er en naturlig del av systemet, men et resultat av økt offentlig forbruk, parolen om «full sysselsetting», og viktigst: feilaktig pengepolitikk fra statens side. Å løse krisa skal skje gjennom det han kaller en «inflasjonskur» — reduksjon av pengemengden slik at denne står i forhold til verdiene i samfunnet — ved å redusere det offentlige forbruket.

Hvorfor ta Friedman alvorlig?

Friedmans teoretiske forankring går tilbake til Adam Smith og den tidlige økonomiske liberalismen. De økonomiske løsningene Friedman gir har begrensa verdi for borgerskapet. Likevel brukes han av så vel Brundtland som Willoch — til å skjære ned på de offentlige godene. Det er helsesektor, skolevesen og kollektivtransport vi her snakker om — ikke politi og militærapparat; voldsapparatet styrkes tvert om.

Friedman er farlig nettopp fordi han angriper det han kaller «fagbevegelsens monopolistiske markedsoperasjoner»; han vil sjølsagt svekke arbeiderklassen organisatorisk og dermed gjøre borgerskapets profittjakt lettere.

Hva er Høyres problem?

Høyres kanskje viktigste problem er hvordan de skal få bygd ned forventningene hos folk — forventninger om et bedre samfunn og økte offentlige goder, samtidig som statskapitalismen vil vil måtte eksistere.

I pakt med den keynske tradisjon bygde sosialdemokratiet opp et statsapparat som skulle ivareta to funk-

I 50- og 60-tallets Norge herska det en utbredt tro blant regjeringsmedlemmer, fagøkonomer og Industriforbundet på at nå, endelig, hadde vi nådd et slags krisefritt, nærmest klasseløst samfunn. På 70-tallet sneik det seg inn en større usikkerhet, krakket kom i -73, og for Norges vedkommende skjønte faktisk ikke våre innvidde keynesianister at en krise av det omfanget vi skulle se var mulig i vår tids verden før -77. Regjeringen førte motkonjunkturpolitikk fram til -77, for da å omlegge den økonomiske politikken

Dagens nedlegginger er resultat av økonomiske og politiske kursendringer under Nordlis 77-regjering. Det som skiller Høyre og DNA i dag er for det første velgermassen, og for det andre parolene. Der Høyre sier: «Individet må få større frihet», sier DNA: «Vi må ta et samfunnsmessig ansvar for krisa.»

Høyre snakker til kapitalister. DNA snakker til arbeidsfolk. Om arbeidsfolk tar «samfunnsmessig ansvar» og kapitalister gis «individuell frihet», får borgerskapet på nytt en sjanse til å ri krisa av og komme ut som seierherrer.

sjoner: Bygge opp nødvendig statskapital for å få kapitalismen til å oveleve, og døyve klassemotsetninger og skape fred i arbeidslivet. Vi fikk skoler, sykehus og kombioppgjør. Staten trådte direkte inn i de frie forhandlingene mellom arbeidstakere og kapitalister og ga konsesjoner gjennom skatteletter, over trygdebudsjettet og ved subsidier. Skatteletta forsvant, gjerne etter et halvt år, og økte overføringer gjennom trygdebudsjettet ble spist opp av inflasjonen. Mens staten og utenlandske oljeselskaper brukte mer og mer ressurser på bruttoinvesteringer, sank det private forbruket fra 54% av bruttonasjonalproduktet i 1977 til 47% i 1980. Men vi fikk høre at det var vi som levde over evne, og at økte lønnskrav nå ville svekke lavtlønte. Den perioden vi nå har vært inne i er vel noe i nærheten av et skoleeksempel på statens dobbeltkarakter. Legitimering av profittjakten, svekking av klassebevisstheten. Det er et faktum at Reksten i den samme perioden kunne trekke 800 millioner ut av statskassa, og at nesten ikke noen andre enn store utenlandske monopol og den norske staten hadde stor nok kapital til å investere i Nordsjøen.

Fra å fortelle folk at nå må vi satse alt i oljeindustri-

en for å få flere penger til fellesforbruk seinere, har parolen endra seg til: For å få flere fellesgoder seinere må profitten som trekkes ut av olje-Norge investeres i utlandet, ved kapitaleksport. Slik kapitaleksport har aldri tjent arbeiderklassen; verdier arbeidsfolk har skapt, både i form av teknologi og kapital, blir brukt i et reint imperialistisk øyemed. Det gir ikke flere arbeidsplasser i Norge, og det utbytter folk i fattigere land.

Hvorfor marxismen er riktig

Marx brukte i all hovedsak livet sitt til å avsløre det kapitalistiske systemet. Lenin utvikla denne teorien — og ledet den første sosialistiske revolusjonen. Hva sa disse som er sant i dag?

Marx og Engels påviste at det kapitalistiske systemet ville måtte føre til økt kapitalkonsentrasjon og en stadig større samfunnsmessig produksjon. Vi skal forklare (litt av) hva dette betyr.

Friedman tar utgangspunkt i den tidlige kapitalismen, og det er også denne

han vil tilbake til. Vi skal vise hvorfor dette kun kan bli et sett drømmer fra en forvilla borger. Det første stadiet i kapitalismen kalles frikonkurranse-kapitalismen; det er i denne epoken borgerskapet spilte en revolusjonær rolle, ved å gå i spissen for en revolusjon som førte oss fra det føydale til det kapitalistiske samfunnet. Det er i denne fasen at arbeidskrafta blir omdanna fra den livegne bonde til den «frie» arbeider. Marx påviste at arbeideren kun ble fri i rettslig forstand — og ble en lønsslave. Den eneste måten arbeideren nå kunne opprettholde livet sitt på var ved å selge arbeidskrafta si.

Overgangen fra dette stadiet til det monopolkapitalistiske stadiet skjer ved en nødvendig konkurranse mellom kapitalister. Marx påpekte nettopp konkurransen mellom kapitalister — som måtte føre til at den som ikke greide å holde tritt med investeringene ville bukke under i konkurransen eller bli oppkjøpt av andre kapitalister. På denne måten innskrenka antallet kapitalister seg, og de som ble igjen fikk økt kontroll over markedet. Dette er kapitalkonsentrasjon. At produksjonen blir mer samfunnsmessig ser vi kanskje det beste eksemplet på nettopp i dagens Norge. At en industrigrein er i streik innebærer umiddelbare konsekvenser for andre bransjer, og som nå ved transportstreika — denne vil ramme hele samfunnet. De forskjellige bransjene er altså mer og mer avhengige av hverandre; dette fører til at samfunnet skriker etter en samfunnsmessig styring.

Statsmonopolkapitalismen

Det monopolistiske stadiet i kapitalismen er også det imperialistiske stadiet. Kapitalistklassen blir internasjonal, kapitalen flyter mellom landegrensene og satses der hvor profitten kan bli størst. Det vil le føre for langt å gå inn på motsigelsene i den internasjonale krisa; stikkordsmessig er det likevel verdt å nevne El Salvador, Afghanistan, Eritrea, og Falklandsøyene, for den del. Dette er stadiet hvor kapitalistiske STATER konkurrerer med hverandre om verdensherredømme. Dette er stadiet med imperialistiske kriger og verdenskriger.

Keynes var altså verken mer eller mindre enn en aldeles nødvendig teoretiker for dette systemet. Å bygge statsmonopoler er nødvendig for å «overleve» på et nasjonalt og internasjonalt marked. Den såkalte motsetningen mellom private og statlige investeringer er ikke noe annet enn konkurranse mellom kapitalister; det har aldri vært arbeiderklassen som har styrt denne staten; det er den samme klassen som styrer både den private og den statlige sektor. Ingen viser dette klarere enn Gudmund Hernes, i Maktutredningen.

I innledningen til Maktutredningens sluttrapport sier Hernes: «Analysene viser at produksjonskapitalen stadig er blitt mer konsentrert, at foretakene gjennomgående blir færre og større, og at deres administrative kontroll med markedet øker.» Og videre: «Overlappende verv i styrer og representantskap benyttes for strategisk samordning mellom foretakene, og de administrative ledere (staten) spiller en viktig rolle i dette.»

Glimt fra Polens historie 2

Nederlag

Dette er andre del av en artikkel om Polens nære historie. Den omhandler tida fra Stalins brudd med Tito i 1948 til tida omkring 20. partikongressen i Sovjet, og Gomulkas maktovertakelse i Polens Forente Arbeiderparti i 1956. Første artikkel sto i HMG nr.2-82, en behandling av forholda i Polen i dag, sto i HMG nr.6-81.

I 1948 hadde kommunistene i Polen konsolidert makta si. Kreftene som ønska at landet skulle følge en kapitalistisk vei for den videre utviklinga, var splitta og dårlig organisert. I tilbakeblikk synes det derfor helt naturlig at folk som ønska et samfunnssystem der økonomien blei styrt til fordel for et lite mindretall, på arbeiderklassen og fattigbøndas bekostning — ville forsøke å få satt dette ut i livet gjennom kommunistpartiet.

Etter 1948

Titos jugoslaviske vei til sosialismen blei en oppmuntring og inspirasjon for slike kontrarevolusjonære strømninger i kommunistpartiene i alle de østeuropeiske landa. Stalin brøyt med Tito, og en bølge av utrenskninger skylte over de østeuropeiske landa. Xoxe blei hengt i Albania i 1948. Vi fikk Rajk-prosessene i Ungarn, og Slansky-prosessene i Tsjekkoslovakia. I Polen var Gomulka det sentrale mål for utrenskningene. I 1949 sparkes han ut av partiledelsen, i 1951 settes han i husarrest.

Titoisme

Hovedelementene i Titos reformer var en avkollektivisering av jordbruket, og en avsentralisering av industrien. Denne avsentraliseringa blei sett på som et viktig skritt på vei mot det klasjeløse samfunn. Ved at arbeiderne tok direkte del i styringa av økonomien, ville de snart kunne ta skrittet videre og styre samfunnet økonomisk, kulturelt og politisk, og dermed ville staten bli overflødig og visne bort. Disse ideene sto sentralt i opprøret i Ungarn i 1956, og dukker nå og da opp i debatten om sosialismen også her i Norge. Problemet er at denne ideologien grovt undervurderer faren for degenerering til kapitalistiske produksjonsforhold, som vil eksistere i lang tid under sosialismen, og dermed be-

tydninga av en stat som redskap for klasseundertrykking. Med den utstrakte vareknapphet som fantes i Jugoslavia, måtte disse økonomiske reformene føre til at hver enkelt selvstyrt bedrift eller økonomisk enhet raskt utvikla seg til en privat kapitalist.

Problemer i jordbruket

Jordbruksreformene satte fingern på et problem som kanskje var spesielt stort i Polen. Hvordan utvikle sosialismen i et land hvor en stor del av befolkninga er bosatt på landsbygda, og hvor jordbruket i tillegg er svært tilbakeleggende, med små og tungt drevne enheter? Tito løste ikke dette problemet, og avkollektiviseringa av jordbruket i Polen i 1956 løste det heller ikke, noe vi tydelig ser i dag. Industrialiseringa av tilbakeliggende bondesamfunn har aldri opp gjennom historia foregått fredelig, men har gitt opphav til svære politiske motsetninger. Det virker imidlertid som om kommunistene i Øst-Europa i for liten grad forsøkte å stimulere til kollektivisering og mekanisering ved bruk av økonomiske støttetiltak av forskjellige slag. Det virker som om de neglisjerte levekåra til proletariatet på landsbygda.

Avstalinisering

Etter Stalins død i 1953 foregår en gradvis avstalinise-

ring. I Sovjet og resten av Øst-Europa. Innholdet i denne bevegelsen er bl.a. en tilnærming til Jugoslavia, og til Titos ideer om sosialismen. Et høydepunkt nås i 1955 da Khrustsjov besøker Tito i Beograd. I denne perioden rehabiliteres en mengde tidligere høyreavvikere i det østeuropeiske partiene. Avstaliniseringene og rehabiliteringene fungerte bl.a. som en oppmuntring for de kreftene som står bak opprøra i Tsjekkoslovakia og Øst-Tyskland i 1953.

Med den 20. partikongressen i Sovjet i 1956 er den ideologiske degenereringa i SUKP hovedsakelig gjennomført, og etter at Molotov er fjerna i 1957 er partiledelsen renska for marxist-leninister.

Polen 1956

Den 20. partikongressen i

Sovjet ga støtet til omfattende opprør bl.a. i Polen og Ungarn. I juli må militæret i Polen slå ned et opprør i Poznan. Partiformannen Bierut er død i februar (i Moskva), og har blitt erstatta av Gomulka-tilhengeren Ochab. Det foregår en gradvis oppmyking overfor Gomulka, som kulminerer med at han velges til partiformann i oktober. En stilling han har fram til opprørene i 1970.

Partikongressen i oktober forløper ikke uten dramatik. Med Khrustsjov i spissen reiser så og si hele den sovjetiske sentralkomiteen til Warszawa for å forhindre Gomulkas gjeninnsetting. Sovjetiske tropper dirigeres mot Warszawa. Men Khrustsjov lar seg overtale, og et opprør blir avverga. En av de første og viktige reformene til Gomulka er avkollektivisering av jordbruket.

En skjebnens ironi

Mens opprøret i Polen i 1956 var leda av krefter innafor partiet, og endte med at disse konsoliderte makta si, endte opprøret i Ungarn med et diskreditert og isolert parti. I dag er situasjonen snudd opp ned. Kadar, som slo ned opprøret i Ungarn i 1956, har i dag støtte i folket. Folkets mann, Gomulka, blei styrt av den polske arbeiderklassen i 1970. Forskjellen er at herskerne i Ungarn inntil videre i en viss grad har klart å tilfredsstille folkets materielle behov. Ideologisk har de alltid stått for det samme. Østeuropeerne sloss hverken for kommunisme eller mot den. De sloss for mat i magan. Hvilke samfunnsmessige endringer som må til for i siste instans å løse dette problemet — det er en annen sak.

Konservativ kunnskapsløshet

Minervas artikkel om Nord-Irland i nummer 2/3 er et prakteksempel på konservativ udugelighet. De konservative studentene i Oslo burde rødme av skam eller kanskje heller bli blå av sinne. En person ved navn Ole Drolsum har fått breie seg over hele siste side med en artikkel under tittelen «Har Ulster en fremtid under Storbritannia?»

Minervas analyser er som vanlig merkkelige. Jeg venter meg heller ikke noe høyt kunnskapsnivå om Irland blant anglofile student-konservative. Men mannen har greid det kunststykket å få så godt som hver eneste faktiske opplysning i i artikkelen feil. Den britiske informasjonstjenesten kunne gjort det bedre.

Av KEN JACKSON
Leder for Irlandsfronten

En ting er at Ole Drolsum, Minervas Irland-ekspert, tydeligvis har sovet gjennom hele 1981 og sultestreiken blant IRA-fangene. Han mener IRA har ca. 2500 sympatisører, og kan ikke ha oppdaget at tretti tusen mennesker i valgkretsen Fermanagh-South Tyrone stemte på en IRA-mann, det nå avdøde parlamentsmedlem Bobby Sands. Han kan heller ikke ha oppfattet at over hundre tusen mennesker deltok i Bobby Sands begravelse, at to andre IRA-fanger ble valgt til parlamentet i Eire. At Bobby Sands' valgkamplender Owen Carron ble valgt til parlamentet etter Sands' død, har tydeligvis også gått hus forbi. Greit. Hvis vi er enige om at 1981 var et dårlig år for Ole Drolsum, at han lå og sov, eventuelt var avskåret fra aviser, radio og fjernsyn, så lar dette seg forklare. I hvert fall nesten. Mer vanskelig å forklare er at han har greid å få områdets navn, folketall og historie feil. Det er bare to tredjedeler av provinsen Ulster som utgjør staten Nord-Irland, likevel omtaler Drolsum konsekvent Nord-Irland som «Ulster». (Han forsøker seg også på å stove

«Ulster» på gælisk, men utelater en h.) Han skriver at det er fem hundre tusen katolikker i «Ulster» (Nord-Irland), mens det faktisk er 600 000.

Kolonisering med tap?

«Siden vikingene forlot Ulster har Storbritannia styrt landet med store tap» skriver Ole Drolsum. En vakker tanke, men kanskje litt fornærmende mot de britiske imperiebyggere? De måtte jo vært idioter hvis de beholdt en koloni som gikk med tap i flere hundre år, for ikke å snakke om at de fortsatte å kolonisere mesteparten av verden på tross av at deres første koloni gikk med tap. Jeg håper Drolsum ikke studerer historie. Ulster ble kolonisert av britene flere hundre år etter at vikingene forlot landet. Det var den delen av Irland som holdt stand lengst.

Snille briter

«Storbritannia har aldri vært motstander av likestilling mellom katolikker og protestanter siden det man kan kalle den nåværende

konflikten startet i 1688, da katolikkerne for alvor begynte å demonstrere for menneskerettighetene.» Sitat Ole Drolsum. Neivel, nei. Storbritannia har bare støttet opp om religiøs diskriminering i de femti foregående år, og i 1969 sendte de inn soldater for å beskytte en lokal regjering som var basert på religiøs og politisk undertrykkelse av den nasjonalistiske og katolske befolkningsgruppen.

Men for Drolsum finnes det bare snille briter. Grunnen til at det ikke er innført demokrati og fred og gammen er at de slemme protestantene er for sterke for britene — faktisk påstår han at protestantene er britenes hovedproblem i Nord-Irland! En kraftig påstand når man tenker over at det nordirske politi, lokale hærstyrker o.l. faktisk er britenes allierte — og at de består nesten bare av protestanter.

Snille katolikker

Det er mange snille mennesker i Nord-Irland. Britene er uegennnyttige og sjøloppofrende. De er der på tross av at de taper penger på det. Det er bare «kommu-

nistene» som påstår noe annet. Men om britene er snille, så er katolikkerne moralske, gode og fredelige. Det er bare et lite mindretall som støtter IRA og vil bruke vold for å nå sine mål, for les hva Drolsum skriver: «Selv om de skjønner at det er små sjanser for at det kan oppnås med fredelige midler, oppfatter de naturligvis voldsbruken som moralsk forkastelig og et middel som bare forverrer situasjonen.» Moralsk høyverdig, for ikke å si dumsnilt. Eller kanskje bare dumt, hvis dette er måten Drolsum mener katolikkerne reagerte på den gangen politiet skjøt på katolske boligområder i Belfast med tunge maskingevær? Det er tydelig at Drolsum ikke kan ha besøkt Belfast eller snakket med særlig mange irske katolikker fra ghettone i nord.

Ole Drolsums artikkel er arrogant, kunnskapsløs og overflatisk. Han serverer lettjøpte svar på kompliserte problemer uten å gidde å sjekke fakta forat. Hvis det fortsetter å være Minervas linje å trykke slike artikler, har alle anti-imperialister grunn til å glede seg. Våre fienders dumhet blir vår styrke.

Hør på norsk rock!

Avd. Bergen

GJENNOMSLAG er fire gutter fra Bergen. De har gitt ut to LP'er som trio. Debuten het «Klare linjer». Spesielt bra låt: «Kommunikasjon». Nummer to heter «Dyr i drift».

THE ALLER VÆRSTE! (TAV!) er også en Bergensgruppe. De har gitt ut to singler; «Blålys», «Dans til musikken», en topp-LP; «Materialtretthet» og en en-sides LP «Disniland i de tusen hjem». De har en særegen sound og mange fengende melodier.

Siste Bergen-gruppe er **PROGRAM 81**. De har en særpreget vokalist, Pjusken. Deres LP heter «Prøv å nå fram». De har nådd meg. Anbefales.

Avd. Oslo

Så over til norsk rock avd. Oslo. Den mest kjente først: **KJØTT**. Gruppen eksisterer ikke lenger i sin opprinnelige form. Men lever videre un-

der navnet «Montasje». De rakk å gi ut to singler «Nei, nei nei» og «Clean deal», en mini-LP (debut) og klassikeren «Op.». De har utvikla seg fra «A-4 punk» til mer eksperimentell musikk. LP'en er et høydepunkt hittil og bør høres.

BLAUPUNKT debuterte

med en singel hvor bl.a. en topp-versjon av W. Myhres hit «La meg være ung» var med. Siden den har de holdt utallige avskjedskonserter, men nå ser det ut til at de har samlet seg. Debut-LP'en kom for ikke lenge siden, og lover bra.

Dette var noen få av de norske gruppene som både har noe å fare med og som trenger å nå et større publikum. Hvis synth-bølgen blir like dominerende i Norge som i England, vil denne typen musikk dø en sikker død. Derfor gjelder det å høre på norsk rock mens den ennå eksisterer.

DISKOGRAFI:

GJENNOMSLAG: «Klare linjer (Hetvinyl 1981) Anbefales
«Dyr i drift» (Parlaphone 1982)

TAV: «Blålys/På vei hjem» (Den gode hensikt jan80)
«Dans til musikken/Søster, søster» (DGH mai80)
«Materialtretthet» (DGH des80) Anbefales
«Disniland i de tusen hjem» (DGH 1981)

PROGRAM 81: «Prøv å nå fram» (Norsk Plateselskap høst81)

KJØTT: «Nei, nei, nei (Flesh records 80?)
«Kjøtt» (Mini-LP) (Flesh records 80)
«Clean deal/Instamatic»
«Op.» (Mai vår81) anbefales

BLAUPUNKT: La meg være ung m.fl. (Torpedo sommer80)
Blaupunkt (?) vår82)

Her i Norge har vi ikke kommet over 77-bølgen. Fler og fler grupper gir ut plater på eget selskap med norske tekster. Ennå har ikke synth-bølgen nådd oss. Bra!

Oppblomstringa i norsk rock har betydd et kommersielt gjennombrudd for noen få (A. Aleksandersen, Stavangerensemblen), mens de aller fleste gruppene sliter med dårlig økonomi. Jeg synes at endel av disse gruppene trenger all den oppmerksomhet de kan få. Derfor vil jeg slå et slag for mine hjertebarn.

Etter at 77-bølgen har ebbet ut, er det synthesizerne som har overtatt i England. Synth-popen dominerer stort. Denne stilforandringa har ikke endra på innholdet i popen. Det er og blir gode lettfattelige melodier i ny drakt.

Sommerleir

Sosialismediskusjon

Om Østeuropa etter 2. verdenskrig

Revolusjon i Norge?

Seminar om linjer i studentpolitikken

NKS sommerleir får i år et todelt hovedtema, som skal være en del av den sosialismediskusjonen m-l-bevegelsen nå gjennomfører. Første hovedtema er om Østeuropa etter 2. verdenskrig, og vi stiller spørsmål ved om det noengang var sosialisme der.

Mao hevda at de østeuropeiske landa degenererte til imperialistiske land fra tida omkring den 20. partikongressen i Sovjet i 1956. Med utgangspunkt i dette må vi diskutere hvilke kriterier vi legger til grunn når vi karakteriserer et land som sosialistisk. Vi må diskutere hvilken rolle demokratiet spiller under sosialismen, og hvilken betydning fagforeningene har.

Dessuten er det viktig å klarlegge hvilke politiske linjer som la grunnlaget for at samfunnssystemet kunne

degenerere til det vrengebildet av sosialismen vi ser i Østeuropa i dag.

Kapitalismen i Norge — er revolusjon mulig?

Hovedvekta i dette andre hovedtemaet blir lagt på å vinne innsikt i hvordan det norske økonomiske systemet fungerer, og å se på utviklingstendenser framover. Vi vil også ta opp sider ved den teknologiske utviklinga. Hvilke konsekvenser vil datateknologien få for arbeiderklassen og klasseforholda? Vil arbeiderklassen forsvinne? Vil «mellomlaga» bli revolusjonens fortropp, eller vil disse laga være et avgjørende hinder for revolusjon? Hvordan vil en permanent økonomisk krise innvirke på klassekampen i

Foto: Klassekampen

80-åra? Og hvordan skal vi møte den ideologiske offensiven borgerskapet nå setter inn for å få kapitalismen på fote igjen?

Seminarer

Det vil bli holdt et viktig seminar om utdanningspolitikk og interessekamp, som vi har kalt «To linjer i studentbevegelsen». Videre vil Egil Fossum holde et seminar om Sovjet i 50-åra, der-

som alt går i orden. Andre seminar er foreløpig ikke planlagt, men her kan mye skje.

Inneplasser og barnepass

Leiren vil i år bli holdt på Solbakken folkehøyskole på Skarnes, lørdag 7.-14. august. Her er det bare inneplasser, og med full kost blir prisen på rundt 600 kroner. Reisa kommer i tillegg. Det

er muligheter til bading og padling i Glomma, pluss andre idrettsaktiviteter. Det vil bli organisert barnepass, sånn at studenter med unger også skal få utbytte av leiren. Ytterligere opplysninger fåes ved henvendelse til NKS, meld deg på!

terliggjøre både hennes person og FMHs argumenter.

«Skal det ikke være litt opp til folk å bestemme selv, da?» undrer Jacobsen/Munch.

Grønt Gras ynder å framstille seg som «ansvarlige» studentpolitikere. Denne «ansvarligheten» stikker altså ikke dyper enn at Grønt Gras kan gå i spissen for å legalisere et rusmiddel som er med på å ødelegge hundrevis av ungdommer hvert år. Hasjliberalerne i Grønt Gras greier ikke å se sin eksklusive omgang med hasj på lørdagsfester i sammenheng med de ungdommene som går nedenom og hjem i narkomiljøet, men oppfører seg som furtne unger som ikke får lov til å røyke pipa si i fred.»

Framstilt som «de hellegjenerobre paraiset fra den degenererte rasen av hasjsprøyte» som ikke eksisterer» (sitat!) lover Jacobsen/Munch å komme sterkere tilbake. Vi følger med!

Ja, jeg vil bli med på NKS sommerleir 7.-14. august

Navn:

Adresse:

Send til NKS boks 6875, St. Olavs plass, OSLO 1

1. Mai

Også i år blir det to 1. maitog. Men det er ikke de samme to toga som har gått kvart år. Skilnaden på Samorg-toget i år frå tidlegare er at dei har massiv oppslutning frå SV – forklaringa deira på det er at «venstrekreftene» må stå saman mot reaksjonen.

Fagleg 1. maifront-toget går ikkje lenger. I staden går Fagleg Solidaritet 1. mai 1982.

Skilnaden på dei to siste arrangementa går fyrst og framst ut på at initiativet i år var fagleg, og at hovudkomiteen dermed har fått eit klarare fagleg preg enn tidlegare. Dei to toga i Oslo representerar derfor bedre enn før fleirtalet og mindretallet i Samorg.

Samorg-toget

Med dei tradisjonelle partimarkeringane vil dette toget også i år framheve DNA som viktigaste krafta i kampen mot nedskjæringer og høgrevind.

Dette til tross for at den forrige regjeringa ikkje var særleg dårlegare enn dagens

både i å redusere arbeidsfolks faglege rettar og i å redusere kjøpekrafta. Kjøpekrafta for vanlege folk er blitt senka 5 år på rad. I tillegg er det sett igang ei rekke statlige og kommunale innstrammingstiltak: dårlegare skule- og undervisningstilbod, nedleggjing av sjukehusplasser og reduksjon av kollektivtransporten; berre for å nevne nokon.

Samorg-toget har ingen brodd mot NAF. Det er i år rundare i formuleringane enn nokon gong. Det må det nødvendigvis vere sidan hovudformålet er å mobilisere «breiast mogleg». Når det i ett og same tog skal vere paroler både til støtte for Sovjet i Afghanistan og støtte til geriljaen, må den internasjonale hovudparolen seie så lite som mogleg.

Fagleg Solidaritet 1982

Ein av forutsetningane for dette toget er at alle partimarkeringar skal haldast utanfor. Fagforeiningar, bedriftsklubbar og andre organisasjonar er invitert til å delta – gjerne med egne parolar. Parolane må ikkje rette seg mot det politiske grunnlaget slik det kjem til uttrykk i hovudparolane.

Følgjande seksjonar har kome i gang med organisert arbeid til no: Fagleg, internasjonal solidaritet, antirasistisk, kvinne, kultur, mot diskriminering av homofile, natur/miljø, ungdom og student.

Den internasjonale seksjonen kjem til å rette seg mot dei to supermaktene USA og Sovjet, der disse direkte eller via stråmenn trampar på

grunnleggjande rettar til folk og nasjonar: i Afghanistan, El Salvador, Tyrkia og Polen.

Hovudtema i studentseksjonen vil bli: Nei til nedskjæring i utdanningssektoren.

Før ei bedre studiefinansiering – renta ned, stipend opp.

Elever og studentar skal også bu – bortebruarstipendet må følgje bustadprisene.

Tradisjonane med 1. mai som kamp- og demonstrasjonsdag må først vidare.

I mai 1982 vil det vere meir nødvendig enn på svært lengje å demonstrere i gatene. Slutt derfor opp om den demonstrasjonen som stemmer overens med kva situasjonen i dag krev!

NKS

norges kommunistiske studentforbund
er studentorganisasjonen til

St. Olavs gt. 3 02-11 45 73
Kontortid mandag og onsdag kl. 8-16
box 6875, St. Olavs pl. OSLO 1

AKP

(m-1)